

Envikens Elnät AB
Pers väg 1
790 26 ENVIKEN

Omprövning och fastställande av slutlig intäktsram för tillsynsperioden 2012–2015

Beslut

Energimarknadsinspektionen (Ei) ändrar den tidigare beslutade intäktsramen och fastställer intäktsramen för Envikens Elnät AB, 556527-4254, avseende redovisningsenheten REL00034 för perioden 2012–2015 till

6 704 tkr för år 2012,

6 617 tkr för år 2013,

6 631 tkr för år 2014 och

6 297 tkr för år 2015 i respektive års prisnivå, enligt bilaga 1.

1 Beskrivning av ärendet

1.1 Bakgrund

Envikens Elnät AB (företaget) ansökte inför tillsynsperioden 2012–2015 om att intäktsramen skulle fastställas till 31 380 tkr för redovisningsenheten REL00034. Ei fastställde intäktsramen till 25 142 tkr i 2010 års prisnivå, dnr 2011-101424. Företaget överklagade inte beslutet som därmed har vunnit laga kraft.

Ett flertal andra elnätsföretag överklagade dock sina beslut om intäktsramar. Enligt förvaltningsrätten i Linköpings avgöranden ska intäktsramen i målen beräknas med schablonmetoden utan tillämpning av övergångsmetod och beräkningen av rimlig avkastning ska ske med en real kalkylränta före skatt om 6,5 procent, se exempelvis mål nr 7991-11 och 8015-11. Enligt förvaltningsrättens domar kan intäktsramen inte bli högre än det av respektive företag ansökta beloppet. Ei överklagade domarna till Kammarrätten i Jönköping.

Kammarrätten meddelade den 10 november 2014 dom i tre så kallade pilotmål angående principer för fastställande av elnätsföretagens intäktsramar för tillsynsperioden 2012–2015 (mål nr 61-14, 101-14 och 129-14). Kammarrätten avslag överklagandena vilket innebar att förvaltningsrättens avgöranden fastställdes. Ei överklagade kammarrättens domar till Högsta förvaltningsdomstolen som genom beslut den 23 mars 2015 inte meddelade prövningstillstånd.

1.2 Ansökan om omprövning

Företaget har den 29 mars 2016 ansökt om omprövning av beslutet om intäktsram enligt 5 kap. 12 § ellagen (1997:857). Företaget vill att intäktsramen ska öka och att ökningen ska omfatta full schablonmetod, en kalkylränta om 6,5 procent tillsammans med de justeringar som följer av inlämnade uppgifter.

1.3 Redovisning av uppgifter

Företaget har lämnat in uppgifter om vilka faktiska investeringar och utrangeringar som har skett samt vilka löpande opåverkbara kostnader som företaget har haft under tillsynsperioden. Uppgifterna har lämnats enligt Ei:s föreskrifter och allmänna råd (EIFS 2010:6) om nätkoncessionshavares förslag till intäktsram och insamling av uppgifter för att bestämma intäktsramens storlek (rapporteringsföreskriften).

Företaget har även lämnat in uppgifter för att Ei ska kunna fastställa den faktiska kvaliteten i nätverksamheten under perioden 2012–2015 och beräkna en kvalitetsjustering utifrån antal oaviserade och aviserade avbrott samt avbrottstiden i minuter.

2 Bestämmelser som ligger till grund för beslutet

2.1 Ellagen

Intäktsram är de samlade intäkter som en nätkoncessionshavare högst får uppbära från nätverksamheten under en tillsynsperiod. En tillsynsperiod ska vara fyra kalenderår, om det inte finns särskilda skäl för en annan tidsperiod (1 kap. 5 a § och 5 kap. 4 §).

Intäktsramen ska täcka skäliga kostnader för att bedriva nätverksamhet under tillsynsperioden och ge en rimlig avkastning på det kapital som krävs för att bedriva verksamheten (kapitalbas). Skäliga kostnader för att bedriva nätverksamheten är kostnader för en ändamålsenlig och effektiv drift av en nätverksamhet med likartade objektiva förutsättningar. Kapitalbasen ska beräknas med utgångspunkt i de tillgångar som nätkoncessionshavaren använder för att bedriva nätverksamheten. Vidare ska hänsyn tas till investeringar och avskrivningar under tillsynsperioden. En tillgång som inte behövs för att bedriva verksamheten ska anses ingå i kapitalbasen, om det skulle vara oskäligt mot koncessionshavaren att bortse från tillgången (5 kap. 6, 8 och 9 §§).

Ei ska även ta hänsyn till kvaliteten i nätkoncessionshavarens sätt att bedriva nätverksamheten. Ei ska bara beakta de avbrott som inte medför skadeståndsskyldighet för nätkoncessionshavaren eller ger rätt till avbrottsersättning enligt 10 kap. 10 § ellagen.

Ei:s bedömning kan medföra en ökning eller minskning av vad som anses vara en rimlig avkastning på kapitalbasen (5 kap. 7 §).

En nätkoncessionshavare får inom fyra månader efter tillsynsperiodens slut ansöka hos Ei om att intäktsramen för perioden ska ökas. Ei ska handlägga ansökan skyndsamt (5 kap. 12 §).

Ei ska ompröva den fastställda intäktsramen efter tillsynsperiodens slut om det finns skäl att anta att ramen är större än vad som är motiverat av senare kända förhållanden och avvikelser inte är ringa. Om det inte finns särskilda hinder, ska Ei meddela sitt beslut senast tio månader efter tillsynsperiodens slut (5 kap. 13 §).

Vid omprövning enligt 12 eller 13 §§ ska Ei kontrollera om de antaganden som har legat till grund för beslutet om fastställande av intäktsram överensstämmer med det faktiska utfallet under perioden. Vid bedömningen ska myndigheten tillämpa 6–9 §§ och utgå från de uppgifter och metoder som myndigheten har använt för att fastställa intäktsramen och som framgår av beslutet om fastställande (5 kap. 14 §).

2.2 Intäktsramsförordningen

I förordningen (2014:1064) om intäktsram för elnätsföretag (intäktsramsförordningen) finns närmare bestämmelser om vad som avses med anläggningstillgångar (3 §), vilka tillgångar som ingår i kapitalbasen (5 §) och värdering av anläggningstillgångar (6–8 §§). Vidare finns bestämmelser om hur kapitalbasen ska beräknas vid förändring i prisläget (9 §) och vilka uppgifter nätkoncessionshavaren löpande ska dokumentera om de anläggningstillgångar som ingår i kapitalbasen (15 §).

2.3 Rapporteringsföreskriften

I Ei:s föreskrifter och allmänna råd (EIFS 2010:6) om nätkoncessionshavares förslag till intäktsram och insamling av uppgifter för att bestämma intäktsramens storlek (rapporteringsföreskriften) finns kompletterande bestämmelser. Nätkoncessionshavaren ska senast den 31 mars året efter tillsynsperiodens slut redovisa det faktiska utfallet per kalenderår under tillsynsperioden avseende de uppgifter som har redovisats enligt 5 kap. samt de samlade intäkterna i nätverksamheten (7 kap. 1 §). Vidare anges hur redovisning av tillgångar i kapitalbasen, kostnader i nätverksamheten och intäkter i verksamheten ska ske (7 kap. 2–5 §§).

2.4 Kvalitetsregleringsföreskriften

Vid omprövning av den aktuella intäktsramen ska Ei tillämpa Ei:s föreskrifter och allmänna råd (EIFS 2011:1) om vad som avses med kvaliteten i nätkoncessionshavarens sätt att bedriva nätverksamheten vid fastställande av intäktsram (kvalitetsregleringsföreskriften).

I föreskriften anges bland annat att kvaliteten i en redovisningsenhets sätt att bedriva nätverksamhet beräknas som en kvalitetskostnad. Kvalitetskostnaden beräknas utifrån

antal oaviserade och aviserade avbrott samt avbrottstiden i minuter och motsvaras av de samlade avbrottskostnaderna under tillsynsperioden enligt 5 kap. 1 eller 5 §§ (3 kap. 1 §). I föreskriften anges även hur avbrottskostnaden ska beräknas vid bedömningen efter tillsynsperioden (5 kap. 1–11 §§).

3 Ei:s motivering till beslutet

3.1 Sammanfattande beräkning av intäktsramen

Utifrån det underlag som företaget har lämnat och nedanstående bedömning har Ei beräknat en slutlig intäktsram till 6 704 tkr för år 2012, 6 617 tkr för år 2013, 6 631 tkr för år 2014 och 6 297 tkr för år 2015, se tabell 1 nedan. Intäktsramen fastställs i respektive års prisnivå.

Tabell 1 Beräknad slutlig intäktsram för tillsynsperioden 2012–2015 (tkr)

Kostnader i intäktsramen	Beståndsdelar	Prisnivå	2012	2013	2014	2015
Kapitalkostnader	1/3 av kapitalkostnader 2012-2015	2012, 2013, 2014 och 2015	1 455	1 500	1 527	1 548
	2/3 av kapitalkostnader 2006-2009	2012, 2013, 2014 och 2015	966	1 013	1 109	1 027
	Summa kapitalkostnader för åren 2012-2015	2012, 2013, 2014 och 2015	2 420	2 513	2 635	2 575
Löpande kostnader	Beståndsdelar	Prisnivå	2012	2013	2014	2015
	1/3 av påverkbara kostnader 2012-2015	2012, 2013, 2014 och 2015	740	739	745	752
	2/3 av påverkbara kostnader 2006-2009	2006, 2007, 2008 och 2009	1 321	1 414	1 334	1 284
	<i>Uppräkningsfaktorer, faktorprisindex för elnätsföretag avseende påverkbara kostnader (från 2006 till 2012, från 2007 till 2013, från 2008 till 2014 och från 2009 till 2015)</i>		1,2045	1,1630	1,1474	1,1327
	2/3 av påverkbara kostnader 2006-2009	2012, 2013, 2014 och 2015	1 592	1 644	1 531	1 454
Summa påverkbara kostnader 2012-2015	2012, 2013, 2014 och 2015	2 331	2 384	2 276	2 206	
Opåverkbara kostnader	Beståndsdelar	Prisnivå	2012	2013	2014	2015
	1/3 av opåverkbara kostnader 2012-2015	2012, 2013, 2014 och 2015	679	651	639	633
	2/3 av opåverkbara kostnader 2006-2009	2006, 2007, 2008 och 2009	1 070	1 063	1 030	1 216
	<i>Uppräkningsfaktorer, faktorprisindex för elnätsföretag avseende opåverkbara kostnader (från 2006 till 2012, från 2007 till 2013, från 2008 till 2014 och från 2009 till 2015)</i>		1,2179	0,9778	1,0114	0,8300
	2/3 av opåverkbara kostnader 2006-2009	2012, 2013, 2014 och 2015	1 303	1 039	1 042	1 009
Summa opåverkbara kostnader 2012-2015	2012, 2013, 2014 och 2015	1 982	1 690	1 681	1 643	
Beräknad intäktsram före kvalitetsjustering		Prisnivå	2012	2013	2014	2015
		2012, 2013, 2014 och 2015	6 734	6 587	6 592	6 424
Kvalitetsjustering för åren	Förklaring		2012	2013	2014	2015
	Begränsning	Max/min 3 % av årlig beräknad intäktsram, absolutvärde	202	198	198	193
	Kvalitetsjustering	Utan begränsning, i respektive års prisnivå	-30	30	38	-127
Kvalitetsjustering	Hänsyn tagen till eventuell begränsning		-30	30	38	-127
Beräknad slutlig intäktsram efter kvalitetsjustering		Prisnivå	2012	2013	2014	2015
	2012, 2013, 2014 och 2015		6 704	6 617	6 631	6 297

3.2 Utgångspunkter för omprövning av intäktsramen

Intäktsramen ska omprövas efter avstämning av faktiskt utfall enligt 5 kap. 12–14 §§ ellagen. I samband med denna omprövning sker också en indexering och kvalitetsjustering. Omprövningen beskrivs närmare nedan.

3.3 Hantering av prisnivåer

Det ursprungliga beslutet om intäktsram fastställdes med ett belopp för hela tillsynsperioden om fyra år. Beslutet fastställdes i 2010 års prisnivå. Av beslutet framgår det att intäktsramen efter tillsynsperioden ska justeras för vart och ett av åren med olika index.

I detta beslut fastställer Ei den slutliga intäktsramen för tillsynsperioden 2012–2015 i respektive års prisnivå. Vid indexering av kapitalbasen används faktorprisindex (FPI) för byggnader i enlighet med vad som anges i intäktsramsförordningen och vid indexering av påverkbara kostnader används FPI för elnätsföretag – lokalnät avseende påverkbara kostnader i enlighet med vad som framgår av det ursprungliga beslutet, se bilagor 2 och 3. Eftersom företaget får sin intäktsram fastställd med övergångsmetod indexeras opåverkbara kostnader med FPI för elnätsföretag – lokalnät avseende opåverkbara kostnader. Ei:s närmare överväganden avseende prisnivåer framgår av bilaga 4.

3.4 Omprövning efter tillsynsperiodens slut enligt 5 kap. 12–14 §§ ellagen

Företaget har lämnat in uppgifter för avstämning av tillsynsperioden 2012–2015. Företaget har också ansökt om att intäktsramen ska öka enligt 5 kap. 12 § ellagen.

3.4.1 Tillämplig metod vid omprövningen

Företaget begär att Ei ska tillämpa schablonmetoden, utan övergångsmetod, en real kalkylränta före skatt om 6,5 procent samt utgå från de justeringar som följer av inlämnade uppgifter. Den metod som företaget begär att Ei ska använda är densamma som Kammarrätten i Jönköping har beslutat om i tre mål angående andra elnätsföretags intäktsramar för tillsynsperioden 2012–2015 (mål nr 61-14, 101-14 och 129-14) och som används för de företag som har fått sitt beslut ändrat efter överklagande eller som har begärt en omprövning enligt 5 kap. 15 § ellagen.

Ei ska, enligt 5 kap. 14 § ellagen, vid omprövning enligt 12–13 § kontrollera om de antaganden som legat till grund för beslutet om fastställande av intäktsram överensstämmer med det faktiska utfallet under perioden. Vid bedömningen ska myndigheten tillämpa 5 kap. 6–9 §§ ellagen och utgå ifrån de uppgifter och metoder som myndigheten har använt för att fastställa intäktsramen och som framgår av beslutet om fastställande av intäktsram.

Med det faktiska utfallet menas de verkliga förutsättningarna och omständigheterna, till exempel genomförda investeringar, antalet elavbrott, överförd energi och nätförluster under tillsynsperioden (prop. 2008/09:141 sid. 109). Det handlar om förhållanden som varken myndigheten eller företaget under några omständigheter kunde ha fullständig kunskap om före tillsynsperioden. Omprövningen efter tillsynsperioden är alltså till för att kunna ändra intäktsramen om de prognoser som företaget lämnat och Ei utgått ifrån i beslutet om fastställande av intäktsram inte stämmer med det verkliga utfallet. Det följer också uttryckligen av 5 kap. 14 § ellagen att Ei vid omprövningen ska använda samma metod som i beslutet om fastställande av intäktsram. Med beslutet avses här det beslut som är föremål för omprövning, vilket också framgår av förarbetena (prop. 2008/09:141 sid. 42 och 109). Det finns alltså inte någon möjlighet att vid omprövning enligt 12 § tillämpa någon annan metod än den som följer av det beslut som omprövas. Detta är också en följd av att omprövningen syftar till att stämma av verkligt utfall. Om det ursprungliga beslutet inte hade innehållit prognoser hade det inte varit aktuellt med någon omprövning till följd av avstämning efter tillsynsperioden.

Företaget har haft möjlighet att överklaga det ursprungliga beslutet om intäktsram för det fall det ansett att uppgifterna eller metoderna som legat till grund för beslutet inte varit i överensstämmelse med ellagen. Företaget har dessutom även haft möjlighet att begära omprövning med hänvisning till att en domstol ändrat ett beslut för ett annat företag och att grunden för ändring av det beslutet är tillämpligt även för företaget (5 kap. 15 § ellagen). Den sistnämnda möjligheten finns just för att hantera situationer som den aktuella och minska antalet överklaganden (prop. 2008/09:141 sid. 43). En ansökan enligt 5 kap. 15 § ellagen ska lämnas in till Ei inom tre månader från att domen vunnit laga kraft. Detta för att inte frågan om omprövning ska lämnas öppen på obestämmd tid (prop. 2008/09:141 sid. 43). Om Ei vid en omprövning efter avstämning enligt 12 § skulle använda samma metod som skulle ha blivit följden av en begäran enligt 15 §, även när en sådan begäran inte gjorts inom tidsfristen, skulle tidsbegränsningen i 15 § förlora sin betydelse. De aktuella reglerna om omprövning och begränsningarna i dessa är bland annat en naturlig följd av att intäktsramsregleringen är en förhandsreglering med syfte att ge både kunder och nätföretag förutsägbarhet om nätavgifterna (prop. 2008/09:141 sid. 31). En höjning av ramen genom tillämpning av den av företaget förespråkade metoden skulle vara till nackdel för företagets kunder, som bör kunna lita på att ett företag som inte överklagat sin intäktsram och inte heller begärt omprövning enligt 5 kap. 15 § ellagen inte senare ändå kan få en höjd intäktsram på andra grunder än som framgår av lag.

Företaget har varken överklagat det ursprungliga beslutet om fastställande av intäktsram eller begärt följdändring enligt 5 kap. 15 § ellagen. Omprövningen efter avstämning syftar endast till att ersätta företagets prognoser med faktiskt utfall. Detta innebär att företagets begäran om tillämpning av schablonmetod utan övergångsmetod och en real kalkylränta före skatt om 6,5 procent inte ska medges. De metoder som ska användas är istället de som framgår av det ursprungliga beslutet om fastställande av intäktsram.

3.4.2 Bedömning av kapitalkostnader

Kapitalkostnad är kostnad för att använda kapital, i form av exempelvis elledningar och nätstationer (kapitalbas). Avkastningen beräknas med en real kalkylränta före skatt. Kapitalkostnaden ska efter Ei:s bedömning av kvaliteten i nätverksamheten justeras med en kvalitetskostnad genom ett tillägg eller avdrag.

3.4.2.1 Kapitalbas

I det ursprungliga beslutet om intäktsram fastställdes kapitalkostnaderna utifrån företagets kapitalbas den 31 december 2010 samt företagets prognos om investeringar och utrangeringar. Företaget har rapporterat det faktiska utfallet för perioden med avseende på investeringar och utrangeringar.

Ei har vid beräkningen av kapitalkostnaderna utgått från företagets kapitalbas den 31 december 2010 såsom den beräknats i det ursprungliga beslutet samt beaktat de rapporterade uppgifterna om investeringar och utrangeringar, se bilaga 1.

3.4.2.2 Kalkylränta

Kalkylräntan har inte förändrats, se avsnitt 3.4.1. Vid omprövningen ska därför en kalkylränta om 5,2 procent användas.

3.4.2.3 Kvaliteten i nätverksamheten

Att kvaliteten i nätverksamheten ska beaktas följer av 5 kap. 7 § ellagen. I det ursprungliga beslutet om intäktsram för perioden 2012–2015 har en beräknad normnivå på kvaliteten fastställts för de kvalitetsindikatorer som anges i kvalitetsregleringsföreskriften. Av beslutet följer att efter tillsynsperiodens slut ska den faktiska kvaliteten i nätverksamheten jämföras med normnivån. Om den faktiska kvaliteten avviker från normnivån ska intäktsramen justeras.

Företaget har lämnat in uppgifter för att Ei ska kunna fastställa den faktiska kvaliteten i nätverksamheten för perioden 2012–2015. Intäktsramen ska därför justeras med en kvalitetskostnad utifrån den faktiska kvaliteten. Kvalitetskostnaden för hela perioden är summan av de årliga avbrottskostnaderna och ska enligt föreskriften utgöra ett tillägg eller avdrag på kapitalkostnaden.

Ei har utifrån de uppgifter som företaget har rapporterat fastställt den faktiska kvaliteten i nätverksamheten under tillsynsperioden. Ei har beräknat en avbrottskostnad för respektive år för de kvalitetsindikatorer som anges i kvalitetsregleringsföreskriften genom att jämföra den faktiska kvaliteten med den normnivå som beräknats i tidigare beslut. Kvalitetsjusteringen för respektive år framgår av tabell 1 och beräkningen framgår av bilaga 5.

3.4.2.4 Beräkning av kapitalkostnader

Metoden för beräkning av kapitalkostnader har inte förändrats, se avsnitt 3.4.1. Detta innebär att kapitalkostnader ska beräknas med real annuitet enligt schablonmetoden med övergångsmetod. Vid beräkningen har Ei tagit hänsyn till de investeringar och utrangeringar som företaget har redovisat. Kapitalkostnaden framgår av bilaga 1.

3.4.3 Bedömning av påverkbara kostnader

Metoden för beräkning av påverkbara kostnader har inte förändrats. Kostnaderna ska inte heller stämmas av, eftersom de fastställs utifrån en historisk referensperiod för åren 2006–2009. Kostnaderna ska indexeras med FPI för elnätsföretag – lokalnät avseende påverkbara kostnader, se avsnitt 3.3. Ett avdrag för effektiviseringskrav om 1 procent ska också göras enligt det ursprungliga beslutet.

Ei har beräknat de påverkbara kostnaderna efter indexering och effektiviseringskrav. Summan av de påverkbara kostnaderna under respektive år i tillsynsperioden framgår av tabell 1, se även bilaga 1.

3.4.4 Bedömning av opåverkbara kostnader

I beslutet om intäktsram fastställdes de opåverkbara kostnaderna utifrån företagens prognos. Företaget har rapporterat det faktiska utfallet för perioden och Ei har i

beräkningarna utgått från de uppgifter som företaget har redovisat. Kostnaderna ska indexeras med FPI för elnätsföretag – lokalnät avseende opåverkbara kostnader, se avsnitt 3.3 och bilaga 4.

Summan av de opåverkbara kostnaderna under respektive år i tillsynsperioden framgår av tabell 1, se även bilaga 1.

4 Upplysning om omprövning till följd av avvikelse från intäktsramen

Om en nätkoncessionshavares samlade intäkter från nätverksamheten under tillsynsperioden har avvikit från den slutligen fastställda intäktsramen, ska det belopp med vilket intäkterna överstigit eller understigit intäktsramen minska respektive öka ramen för den påföljande tillsynsperioden (5 kap. 20 § ellagen). Ei ska således bedöma om de samlade intäkterna i företagens nätverksamhet för tillsynsperioden har avvikit från ramen. Denna bedömning kan resultera i en ändring av intäktsramen för tillsynsperioden 2016–2019 och behandlas inte närmare här.

Hur man överklagar

Se bilaga 6, Så här gör du för att överklaga beslutet.

Detta beslut har fattats av generaldirektören Anne Vadasz Nilsson. Vid den slutliga handläggningen deltog även juristen Mona Karlsson, analytikerna Marie-Louise Eriksson och Mathilda Lindersson, föredragande.

Anne Vadasz Nilsson

Mathilda Lindersson

Bilagor till beslutet

- 1 Beräknad intäktsram avseende tillsynsperioden 2012–2015
- 2 Faktorprisindex för byggnader
- 3 Faktorprisindex för elnätsföretag – lokalnät
- 4 Hantering av prisnivåer för tillsynsperioden 2012–2015
- 5 Bedömning av kvaliteten i nätverksamheten för tillsynsperioden 2012–2015
- 6 Så här gör du för att överklaga beslutet